

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Докторска програма: Теория на възпитанието и дидактика

Тема: „Православният дискурс в учебното съдържание по религия в началното училище-мирогледни проекции“

Автор: Мирела Николаева Кючукова

Научен ръководител: доц. д-р Веска Гювийска

Рецензент: доц. д-р Юлиана Ковачка

1. *Общо представяне на процедурата и докторанта*

Мирела Кючукова е зачислена за докторант в редовна форма на обучение в докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Философия на образованието) в катедра „Педагогика“ във Факултет по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“ със Заповед №341/08.01.2018 година. След проведено предварително обсъждане на дисертационния труд в катедра „Социална педагогика“ е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“ №398 от 22.02.2021 г.

По време на своето докторантско обучение е изпълнила задълженията по индивидуалния си учебен план – положила е успешно всички изпити, участва в научни форуми, води семинарни упражнения по „Философия на образованието“.

Авторефератът отразява синтезирано и в пълно съответствие разработения от докторантката труд и отговаря на критериите за оформление.

Спазени са всички нормативно регламентирани изисквания относно настоящата процедура за присъждане на ОНС „Доктор“.

Паралелно с докторантската си подготовка Мирела Кючукова работи като учител по Религия-Православие в VIII ОУ „Арсени Костенцев“-Благоевград и СУЧЕ „Св. Климент Охридски“-Благоевград, ръководител е

на Православен информационен център към Неврокопска митрополия, организира редица извънкласни и извънучилищни инициативи, което обяснява мотивите за избор на изследователската тематика.

2. Актуалност на тематиката

Научната дискусия за религиозното образование на децата в национален контекст има своите дългосрочни проекции във времето назад в исторически, политически, философски и педагогически план. В прочита на редица научни трудове религиозното образование в училище се визира в и чрез историята, етиката, гражданското и интеркултурното образование. Актуалността на избраната за изследване тема от докторантката изпъква във философско-педагогическия прочит чрез миогледния модел на религиозно образование в началното училище.

3. Методика на изследването

Методическата част на дисертационния труд основно разчита на контент-анализ на съдържанието на въведените в употреба през 2020 година и признати от МОН учебници и учебни помагала по религия в началното училище. За целта е разработен инструментариум (кодировъчна бланка) и са определени индикатори, дефиниращи отделните подкатегории и техните кодове. Към инструментариума се причислява и авторска анкетна карта с въпроси, отговарящи на търсените в контент-анализа категории и включено наблюдение на докторанта от една страна като автор на учебник и от друга като учител в началния етап на основната образователна степен. Методиката на изследването логически се вписва в методологичната рамка на дисертационния труд и дава възможност за научно обоснована работа на терен.

4. Структура и характеристика на дисертационния труд

Дисертационния труд следва класическата структура - увод, три глави, изводи, препоръки, библиография и приложения. Основният текст е представен върху 164 страници. Библиографията съдържа 73 източници на кирилица и 12 на латиница. Резултатите от изследването са визуализирани таблично и графично.

В първа глава са дефинирани основни понятия, които очертават концептуалната рамка на дисертационното изследване в два основни

контекста на религиозното образование – православие и постмодернизъм. Представен е анализ на български и чуждестранни практики в различни исторически етапи. Проследена е законовата регулация в европейски и национален план. Анализът обхваща широк кръг от източници, въз основа на които докторантката прави свои обобщения.

Във втората глава съвременното религиозно образование в България е вплетено в понятието „мироглед“, декомпозиран на научен, религиозен, философски и ежедневен. В условията на тяхната интегралност, многопластовост и индивидуализиране, авторката на дисертационния труд успешно откроява техни проекции в учебниците по религия в началното училище. Акцент се поставя на значимата роля на учителя като водещ субект в педагогическото взаимодействие, на методите на обучение и необходимостта от интерактивност, на средствата - основни и допълнителни образователни ресурси, на интердисциплинарността.

В началото на трета глава е направен обширен анализ на същността на контент-анализа като изследователски метод. Направен е корелационен анализ на ключови думи и анализирани урочни единици, резултатите от който са демонстрирани в разпределение на религиозен, философски, научен и ежедневен мирогледи. Проучването на мирогледните единици на различните типове мироглед е реализирано с 55 ученици от трети клас на VIII СУ „Арсени Костенцев“ гр. Благоевград, изучаващи Религия-Православие в свободно избираема форма.

5. Преценка на приносите и авторството на докторанта

1. Дефинирано е понятието „мироглед“ в контекста на постмодернизма.

2. Проследена е връзката религиозно образование-личен мироглед на учениците в началното училище.

3. Конструиран и апробиран е мирогледен модел на религиозно образование чрез анализ на учебното съдържание на настоящите учебници по Религия-Православие за трети клас.

6. Критични бележки и препоръки

Към бележките от технически характер се отнася необходимостта да се прецизира изписването на имената на класиците в педагогиката, които да не са изписани едновременно и на кирилица и на латиница в личното и фамилното име(с.54).

Препоръките ми са по отношение разширяване и задълбочаване на анализа от проведеното анкетно проучване (по полов признак и социален статус на респондентите например). Също така е добре да се търсят проекции на миогледните позиции на родителите върху тези на децата, особено когато те са в начална училищна възраст.

7. Заключение

В заключение считам, че разработения от докторант Мирела Николаева Кючукова дисертационен труд на тема „Православният дискурс в учебното съдържание по религия в началното училище – миогледни проекции“ отговаря на всички необходими характеристики за такъв тип научен труд и има своите приноси. Давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят с положителен вот присъждането на ОНС „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика на докторант Мирела Николаева Кючукова.

Дата: 07.07.2021 г.

Рецензент:

